

Štoreški ŽELEZAR

LETO XXV 1986

AVGUST Št. 8

GLASILO DELAVCEV DELOVNE ORGANIZACIJE ŽELEZARNE ŠTORE

KAKO SMO POSLOVALI V I. POLLETJU

Periodični obračun za polletje letošnjega leta sestavljamo, obravnavamo in sprejemamo v času, ko se že uveljavljajo sprejeti ukrepi »prvega paketa« za stabilizacijo gospodarstva. Posledice le-teh bomo čutili tudi v naši delovni organizaciji, zlasti še sprejetih ukrepov na področju cen.

Delno so nam že tudi znani napovedani ukrepi za stabilizacijo gospodarstva; še »dveh paketov«. Tako imenovana drugi in tretji paket naj bi med ostalim prinesla zakon o tečajnih razlikah, zakon o inflacijskem in monopolnem dohodku, spremembe deviznega zakona, bistvene spremembe obračunskega sistema, itd. Nekateri od napovedanih ukrepov bodo veljali že v letošnjem letu, nekaj pa jih bo sprejetih z veljavnostjo od 1. 1. 1987. leta dalje.

Na poslovanje v prvem polletju t. l. sprejeti ukrepi še niso imeli vpliva, upoštevati pa moramo, da je inflacija v prvem polletju 1986 v primerjavi s prvim polletjem 1985, več kot 90 %.

I. Podatki o proizvodnji:

Načrtovano skupno proizvodnjo smo v Železarni Štore praktično dosegli, saj znaša indeks 99,9, izražena v tonah pa znaša 189.063 ton. Povprečno število zaposlenih je bilo 3.577, kar je le za 0,3 % manj od načrtovanega števila delavcev. Fluktuacija delavcev v obdobju januar-junij t. l. je bila 5,85 %. Načrtovano produktivnost, izraženo v tonah na delavca, smo dosegli 98,6 % oz. 0,05694 ton na delavca.

II. Finančni rezultat:

Pomembnejši pokazatelji o doseženem finančnem rezultatu v šestih mesecih t. l. v primerjavi z načrtovanimi za polletje 1986 in doseženimi v prvem polletju l. 1985 so naslednji:

BESEDILO	I. poll. 1985	I. poll. 1986	IND 6/12 GN 1986	IND	
1	2	3	3:2	4 3:4	
1. CELOTNI PRIHODEK	21.093.283	43.659.236	207	47.940.608	91
od tega: izvoz	2.105.132	3.716.122	177	4.945.818	75
2. PORABLJENA SREDSTVA	18.503.719	37.028.577	200	40.210.352	92
od teh: amortizacija	1.137.431	2.317.373	204	1.696.991	137
- minimalna amortiz.	842.276	1.766.304	210	1.696.991	104
- pospešena amortiz.	295.155	551.069	187	-	-
3. DOHODEK	2.589.564	6.630.659	256	7.730.256	86
4. OBVEZNOSTI IZ DOHODKA	890.765	2.430.538	273	2.182.727	111
5. ČISTI DOHODEK	1.698.799	4.200.121	247	5.547.529	76
6. začasna razporeditev čistega dohodka					
- ZA OSEBNE DOHODKE	1.263.486	3.065.692	243	2.966.077	103
- SSP: STANOV. DEL	39.864	86.996	218	179.595	48
- SSP: ZA DO	26.788	69.379	259	111.218	62
- SSP: SiS nematerialne proizvodnje	22.876	17.673	77	28.725	62
- REZERVNI SKLAD	67.093	195.438	291	261.023	75
- POSLOVNI SKLAD	374.815	916.090	244	2.053.433	45
od tega: prosti del obvezna pos. in zdruzevanja	218.745	637.959	292	1.380.966	46
7. IZGUBA	156.070	278.131	178	672.467	41
	96.123	151.147	157	52.542	288

(Nadaljevanje na 2. strani)

SREČANJE UPOKOJENCEV TOZD VZDRŽEVANJE

Dne 27. junija 1986 je bil lep sončen dan, dan, ko je IOS TOZD Vzdrževanje organiziral srečanje svojih upokojujencev.

Dogovorjeno je bilo, da se tega dne vsi, ki še niso videli novih prostorov oz. hale za izdelavo rezervnih delov, ter ostalih novih objektov na področju Štore II, zberejo pri vratarnici Godec, nakar bi odšli k Mlinarjevemu Janezu, kjer bi potekalo osrednje srečanje.

Nekaj pred enajsto uro so se prvi upokojujenci že začeli zbirati v predprostoru Doma železarjev. S stiskom roke, rdečim nageljnomo ter prijazno besedo, sta jih najprej pozdravili tovarišici Jožica in Betka. Marsikomu se je ob tem zaiskrila solza v očeh, ki pa jo je že naslednji hip zamenjal smeh in stisk roke bivšega sodelavca, prijatelja, sodelavke.

Da bi ta zbor upokojujencev in vabljenih sodelavcev imel trajen spomin na prijetno srečanje, ga je tov. Arzenšek ovekovečil s skupinsko sliko na livadi.

V glavni dvorani Mlinarjevega Janeza je prisotne pozdravil najprej predsednik IOS TOZD Vzdrževanje, dipl. ing. Gajšek Alojz in jim zaželel, da bi teh nekaj uric prijetno preživeli med nami. Prav tako je vodja TOZD Vzdrževanje, mr. Gajser Stanko, pozdravil svoje bivše sodelavke in sodelavce in jim na kratko povedal s čim smo se ukvarjali v preteklem letu, kakšne težave so nas pestile in kakšni so plani za vnaprej, da bi vzdrževanje zmoglo sproti odklanjati okvare strojev in naprav, ki se z novimi objekti in razširitvijo proizvodnih obratov, vedno bolj večajo.

Da bi vzdušje bilo bolj pestro, je Moški pevski zbor TOZD Vzdrževanje pod vodstvom prof. Franca Zupanca, ki je sestavljen iz samih amaterjev, sodelavcev, ki ljubijo slovensko pesem, zapel zbranim upokojujencem nekaj pesmi. Zbor se je poslušalcem predstavil prvič že na »družabnem večeru«, ki ga je priredil TOZD Vzdrževanje 1. februarja letos. Požel je burni aplavz in veliko pohvalnih besed za lepe ubrane glasove.

(Nadaljevanje na 3. strani)

Spominska slika s srečanja upokojujencev TOZD VZDRŽEVANJE

KAKO SMO POSLOVALI V I. POLLETJU

(Nadaljevanje s 1. strani)

Finančni rezultat v tabeli je prikazan brez podatkov za TOZD Tovar- no traktorjev, ki je v I. 1985 še redno poslovala, letos pa je v postopku red- ne likvidacije.

V celotnem prihodu predstavlja 52,6 % fakturirana eksterna reali- zacija, od te pa se 16 % nanaša na izvoz. V prvem polletju t. l. smo izvozili za 9.929.093 \$, od tega na konvertibilno področje 72 %, 28 % pa na klirin- ško področje. Za načrtovanim izvozom smo zaostali za ca. 2 %. Pri skle- panju pogodb za izvoz se pojavljajo problemi in to predvsem zaradi pad- ca cen na svetovnem trgu. Stopnja pokritja uvoza z izvozom znaša 1.24, saj smo uvozili le za 8.070.093 \$. Bistveni vzrok za manjši uvoz je vsekakor problem plačil inozemskim dobaviteljem, katera bankam novi devizni zakon skorajda onemogoča. Pri prodaji na domačem trgu smo dosegli načrtovane cene 87,7 % in na tujem trgu 88,9 %. Priznane reklamacije kupcem znašajo 68.807 tisoč dinarjev, od tega se 89 % nanaša na rekla- macijo kvalitete prodanih izdelkov. Vpliv neplačane realizacije na finančni rezultat I. polletja je zanemarljiv, saj znaša le 55.742 tisoč dinarjev.

Večji del porabljenih sredstev (ca. 64 %), pomenijo ovrednoteni po- troški surovin in materialov za vložek, kovinski ter nekovinski dodatki. Pomembna postavka je med porabljenimi sredstvi obračunana amorti- zacija v višini 2.317.373 tisoč din, za katero ocenjujemo, da smo jo glede na dejansko inflacijo, obračunali v zadostnem znesku. Po stanju na dan 30. 6. t. l. smo opravili tudi revalorizacijo zalog surovin, materiala in drob- nega inventarja ter zalog iz proizvodnje, skladno z zakonskimi določili.

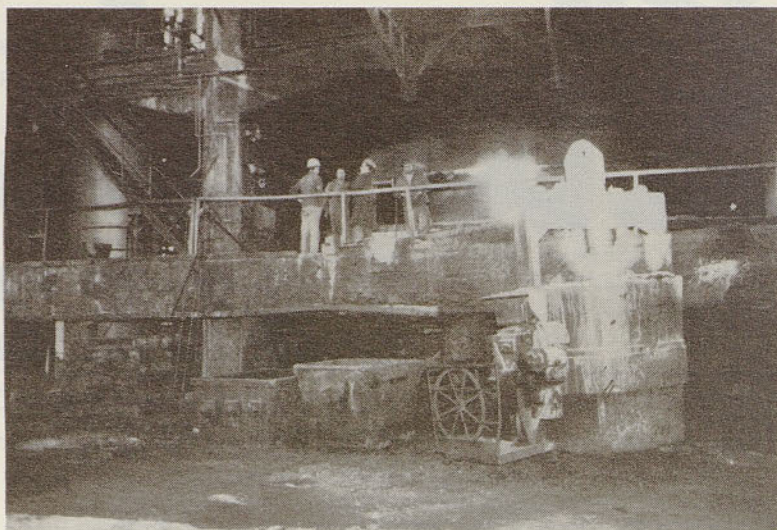
Effekt revalorizacije smo skoraj v celoti pripisali poslovnemu skladu posameznih TOZD (delno ne pri TOZD Elektroplavž in Livarna strojne litine), večji del tekočih odmikov, ki nastajajo pri nabavi med stalnimi oz. obračunskimi cenami in dejanskimi nabavnimi cenami surovin in mate- rialov smo poračunali z rezultati. Tako so praktično nabavljene surovine in materiali obračunani po dejanskih nabavnih cenah. Vrednost skupnih zalog je znašala 1.1. t. l. 5.885 milijonov dinarjev, 30. 6. pa 9.857 milijonov dinarjev. Vrednostno in fizično povečanje zalog znaša tako 3.972 milio- nov dinarjev, od tega je 70 % krito z učinkom revalorizacije zalog, 30 % ali 1.199 milijonov dinarjev pa pomeni, s tekočimi kvalitetnimi viri nekriti del povečanja zalog.

Rast dohodka v prvem polletju t. l. zaostaja za načrtovano rastjo 14 %, je pa dohodek za 156 % večji, kot je bil v prvem polletju 1985. Iz skupnega dohodka, ki ga ugotavljamo pri tistih TOZD, ki pri svojem po- slovanju uporabljajo tudi združena sredstva ostalih organizacij združe- nega dela, smo krili obveznosti iz naslova nadomestila in dela vrátil zdru- ženih sredstev, kar znaša za prvo polletje letošnjega leta 150.361 tisoč di- narjev.

Obveznosti iz dohodka in skupnega dohodka so za 11 % večje od načrtovanih ter za 173 % večje od istih obveznosti za prvo polletje lanskega leta.

Bistveno več kot je rast dohodka, so se povečali prispevki in davki za splošno in skupno porabo, prispevki za varstvo in izboljšanje človeko- vega delovnega in življenjskega okolja, itd.

Čisti dohodek ugotavljamo po kritju obveznosti iz skupnega dohod- ka in iz dohodka. Za prvo polletje t. l. znaša čisti dohodek 4.200.121 tisoč dinarjev. Pretežni del in sicer 73 % čistega dohodka smo namenili za že izplačane osebne dohodke, ostanek čistega dohodka pa smo začasno raz-

poredili za lastne sklade in sicer: – sklad skupne porabe za stanovanjsko izgradnjo, sklad skupne porabe za potrebe v delovni organizaciji, sklad skupne porabe za prispevke SiS nematerialne proizvodnje (INDOK, za objekte posebnega pomena, Klub samoupravljalcev, sis za preskrbo ...) za rezervni sklad ter za poslovni sklad. Iz dela čistega dohodka, ki ga namenimo za poslovni sklad, se krijejo že vplačana združena sredstva za SIS materialne proizvodnje pa SaS (ceste, luka, železnica, plin, nafta, elektrogospodarstvo, letališka dejavnost), ostanek formiranega poslov- nega sklada pa ostane temeljnim organizacijam za financiranje obratnih sredstev in investicij. Delitev čistega dohodka je med letom le začasna, dokončna je po zaključnem računu za celo leto in takrat se sredstva sklado- dov šele lahko koristijo.

Poslovanje v obdobju januar–junij je zaključila z izgubo TOZD Livar- na strojne litine, ki je ustvarila premalo čistega dohodka za kritje izpla- čanih osebnih dohodkov. Izguba iz nedoseženega čistega dohodka znaša 151.147 tisoč dinarjev. Izguba se ob periodičnih obračunih sicer ne pokriva, vendar bo temeljna organizacija morala ob obravnavi in sprejema- nju periodičnega obračuna sprejeti ukrepe, ki jih predpisuje zakon o sa- naciji ... za primere ugotovljene izgube ob periodičnem obračunu.

ZAKLJUČEK:

Ocenjujemo, da smo v prvem polletju t. l. dosegli zadovoljive finanč- ne rezultate, ki pa nas ne smejo uspavati. V drugo polletje ne prenašamo nekih pozitivnih rezerv, pač pa bomo v drugem polletju že čutili posledice ukrepov za sanacijo gospodarstva, ki bodo za nas negativne, zlasti v zvezi z že sprejetimi ukrepi na cenovnem področju. Zato besede »opreti se na lastne sile« ne bodo smele biti samo formalna parola, ampak bomo morali poiskati vse notranje rezerve, ki v DO sigurno še obstajajo.

Izkoristiti bo potrebno čim več znanja in izkušenj, povečati produk- tivnost, bolje izkoristiti obstoječe kapacitete, zniževati stroške in izbolj- šati kvaliteto.

Vodja DS za finančne
in računovodske posle
Košec Franja, dipl. oec.

ANALIZA POSLOVANJA SOZD SŽ V I. POLLETJU

1. PROIZVODNJA

Proizvodnja surovega železa v prvem polletju letošnjega leta zaostaja za planirano količino 11 %. Posledica tega je zelo slaba kvaliteta vložka in slabo stanje ene od visokih peči v Železarni Jesenice, ki zaostaja za pla- nom za 14 %. V primerjavi z letom 1985 smo v letošnjem polletju izdelali za 4 % manj surovega železa.

Proizvodnja surovega jekla za 2 % zaostaja za kumulativnim planom, kar gre na račun večjega zaostajanja v Železarni Store. Vzrok temu so učinki nove investicije, ki bodo vidni šele konec leta 1986, planirali pa smo jih sorazmerno čez vse leto. V primerjavi z istim obdobjem leta 1985 smo izdelali za 1 % več surovega jekla.

Skupna proizvodnja končnih izdelkov v SOZD SŽ presega planirano količino za 1 %, v primerjavi z istim obdobjem v letu 1985 pa zaostaja za 2 %. Posledica zaostajanja je v velikem obsegu proizvodnje Železarne Ravne v letu 1985, ko so količinsko plan presežali, vendar pa je bil asortiment slabši kot v letošnjem letu (prodaja gredic).

Na večje zaostajanje za planirano vrednostjo pri Žični, vpliva izpad posla s SZ, prevlek žice in nižja proizvodnja pletiv (zmanjšanje popraše- vanja).

2. PRODAJA

2.1. Zunanja realizacija

Zunanja vrednostna realizacija v prvem polletju znaša 129,7 mia din in je za 4 % pod planirano kumulativno vrednostjo. Realizacija v mesecu juniju pa že za 5 % presega planirano vrednost. Pričakujemo, da bomo že v naslednjih dveh mesecih dosegli planirano kumulativno vrednost, kar pomeni, da bomo prišli na raven cen, katere smo planirali za konec leta 1986. Cene so se v prvem polletju, posebno pa še v zadnjih dveh me- secih, gibale hitreje kot smo planirali. Hitro rast cen potrjuje tudi primer- java letošnje realizacije z realizacijo v istem obdobju leta 1985, kjer je in- deks rasti 195 oz. 95 % povečanje.

Kumulativna količinska prodaja prvega polletja zaostaja za proiz- vodnjo 1 %.

2.2. Izvoz in uvoz

2.2.1. Izvoz

Količinski izvoz v prvem polletju za planom zaostaja za 20 %, za ob- segom v istem obdobju leta 1985 pa zaostaja za 17 %. Nekoliko boljši, gle- de na plan, je izvoz v mesecu juniju, ki plan dosega 89 %.

Na konvertibilno področje smo izvozili 85 % celotne količine izvoza in mesečni plan dosegli 90 %.

(Nadaljevanje na 3. strani)

SREČANJE UPOKOJENCEV TOZD VZDRŽEVANJE

(Nadaljevanje s 1. strani)

Tudi tokrat so jim bivši sodelavci glasno zaploskali. Prijetno so bili presenečeni zlasti tisti, ki so ga slišali prvič.

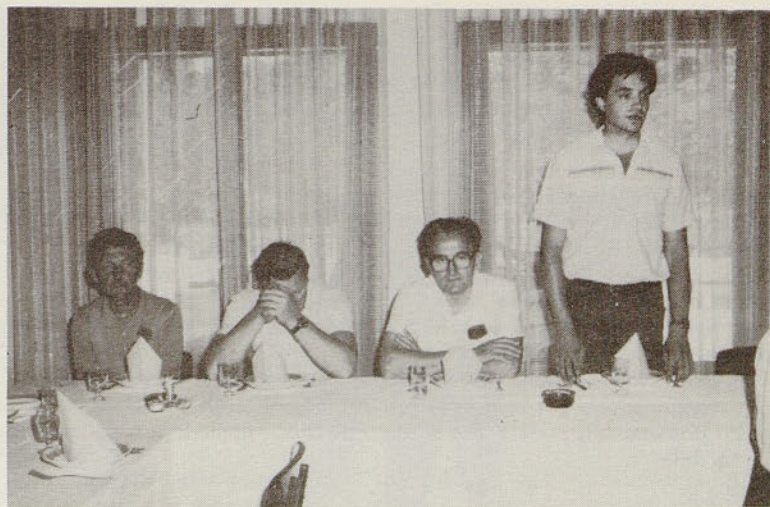
Ob tej priliki bi se v imenu IOS TOZD Vzdrževanje prisrčno zahvalila pevcem za njihovo izvajanje, prav tako pa tudi prof. Zupancu, ki je kljub zasedenosti, nekaj svojega časa žrtvoval zato, da bi bili našim upokojencem ti skupni trenutki srečanja prijetnejši.

Ob okusno pripravljenem kosilu, dobri kapljici in prav tako dobri postrežbi, kar gre pohvala gostinskim delavcem TOZD DPG, je čas hitro minil in povabljeni so se začeli razhajati. Dobre želje in prijetni spomini na preživele skupne trenutke so jih spremljali. Posebno prisrčno je bilo slovo od našega najstarejšega upokojenca, tov. Hrastnik Filipa, Teharčana, ki ima nekaj manj kot 90 let. Ob krepkem stisku roke smo mu zaželeli še veliko zdravja in nasvidenje naslednje leto, ko bo organizirano skupno srečanje vseh upokojencev Železarne Štore.

Žohar J.

Govor vodje TOZD, mr. Gajser Stanka

Pozdravni govor predsednika IOS TOZD, dipl. ing. Gajšek Alojza

Moški pevski zbor TOZD Vzdrževanje s prof. Francem Zupancem

ANALIZA POSLOVANJA SOZD SŽ V I. POLLETJU

(Nadaljevanje z 2. strani)

Za vrednostnim planom izvoza zaostajamo za 23 %. V juniju mesečni plan dosegamo 97 %, v primerjavi z istim obdobjem leta 1985, pa smo izvozili za 13 % večjo vrednost končnih proizvodov. Ti rezultati so posledica spremembe razmerja \$ do ostalih evropskih valut. V plan smo spremembo razmerja že vnesli (zato le 77 % doseganje).

V primerjavi z lanskim letom, pa smo zaradi večjega obsega izvoza na evropska tržišča, dosegli povečanje zaradi prikaza izvoza v \$.

Najkritičnejša situacija je v Žični Celje, ki plan dosega le 22 %, v primerjavi z letom 1985 pa je izvoz nižji za 86 %. Vzrok temu rezultatu je že omenjeni izpad posla v SZ.

2.2.2. Uvoz

Skupni uvoz za letošnje prvo polletje znaša 47,6 mio \$ in je za 25 % nižji od planirane vrednosti v tem obdobju. Mesečni plan dosegamo 98 %, v primerjavi z letom 1985, smo letošnje leto uvozili za 18 % več. Povečanje gre zopet na račun spremembe razmerja \$ proti evropskiom valutam, ker velik del surovin, repromateriala in opreme uvažamo iz evropskih držav. Isti razlog je v velikem odstotku povečanja uvoza opreme, v primerjavi z istim obdobjem lani. Vzrok, da je odstotek povečanja tako visok (244 %), pa je v razmeroma majhnem obsegu uvoza opreme v letu 1985 (le 8 % celotnega uvoza; letos 24 %).

3. KADRI IN OD

Povprečno število zaposlenih v juniju v SOZD, znaša 19.189, od tega 16.744 v železarnah, 2.615 v predelovalnicah DO in 146 v storitvenih DO in DSSS SOZD. V primerjavi z letom 1985, nas je za 3 % več, planiramo pa še 2 % povečanje.

Povprečni osebni dohodek v SOZD za 182 znaša 99.744 din in je enak planirani povprečni mesečni vrednosti. V primerjavi z letom 1985 je večji za 122 %. Nekateri podatki v tabeli DO so zaradi zgodnjega roka oddaje podatkov ocenjeni in lahko pride do manjših sprememb.

4. PRODUKTIVNOST

Za prikaz produktivnosti smo izbrali dva kazalca proizvodnje, v tonah končnih izdelkov na zaposlenega in zunanja realizacija v mio din na

zaposlenega. Oba kazalca sta v veliki meri odvisna od gibanja števila zaposlenih, ta vpliv pa kaže predvsem pri primerjavi tekočega stanja s planirano vrednostjo. Prvi kazalec kaže na 5 % višjo produktivnost od planirane, drugi pa na 8 %.

Povzeto iz gradiva za DS SOZD

Obrađnavane inovacije

Komisija za gospodarjenje TOZD Elektroplavž je na 2. seji dne 3. julija 1986, pri obravnavi inovacij sprejela naslednje **sklepe**:

1. Za inovacijo tov. Janžekovič Srečka in Zapušek Jožeta iz TOZD A št. 1172 »POPRAVILO IN ODPIRANJE PREBODNE ODPRTINE Z VRTANJEM S PNEUMATSKIM STROJEM«, se odobri izplačilo prvega posebnega plačila na osnovi prihranka 5.024.651 din in faktorja ustvaritvene sposobnosti 2 b.

2. Za inovacijo tov. Zapušek Jožeta iz TOZD A št. 851 »DESILICIRANJE SG - N GRODLJA ZA VALJE«, se odobri izplačilo drugega posebnega plačila na osnovi povprečnih prihrankov 9.450.646 din in faktorja ustvaritvene sposobnosti 2a.

3. Za inovacijo tov. Kralj Janka iz TOZD L št. 754 »IZBOLJŠAVA BRANE NA DROBILCU HAZEMAG«, se odobri izplačilo tretjega posebnega plačila na osnovi povprečnih prihrankov 137.952 din in faktorja ustvaritvene sposobnosti 2b.

Komisija za gospodarjenje TOZD Livarna strojne litine je na 4. seji dne 24. julija 1986, pri obravnavi inovacij sprejela naslednji **sklep**:

1. Za inovacijo tov. Senica Marjana iz TOZD L in Jevševar Jožeta iz TOZD G št. 1169 »PREUREDITEV VENTILA IN IZDELAVA ZAŠČITNEGA OHIŠJA TELESA VENTILA«, se odobri izplačilo prvega posebnega plačila na osnovi prihranka 1.331.521 din in faktorja ustvaritvene sposobnosti 3b.

Komisija za gospodarjenje TOZD Energetika je na 1. seji dne 10. aprila 1986, pri obravnavi inovacij sprejela naslednji **sklep**:

1. Za inovacijo tov. Draksler Jakoba in Tepeš Branka iz TOZD L št. 1234 »SIGNALIZACIJA USTAVITVE IZPADA GRABELJ V »KSU« REAKTORJU NA ČISTILNI NAPRAVI ŠTORE I«, se odobri izplačilo prvega posebnega plačila na osnovi prihranka 1.054.397 din in faktorja ustvaritvene sposobnosti 2a.

Služba za inovacije

KRATKO POROČILO O IZVAJANJU INVESTICIJ V ŽELEZARNI ŠTORE

Investicijska dejavnost je bila osredotočena na šest področij:

1. nadaljevanje izvajanja investicije v l. 1984 začeta I. faze povečanja kapacitet jekla (jeklarski in energetski del);
  2. nadaljevanje izvajanja investicije v l. 1985 začete avtomatske formarske linije v livarni II;
  3. izvajanje v okviru plana postavljenih nujnih amortizacijskih zamenjav po posameznih TOZD;
  4. priprava investicije za pričetek izvajanja II. faze povečanje kapacitet jekla (valjarski del);
  5. priprava investicije za centrifugalno ulivanje valjev v livarni I;
  6. izvajanje tekočih velikih popravil v posameznih TOZD.
- Po posameznih področjih so bila opravljena naslednja večja investicijska dela:

1. Investicija I. faze povečanja kapacitet jekla:

Tu sta bila zmontirana in puščena v obratovanje 120 kN mostni žerjav in 5 kN portalni žerjav. Na obločni peči EOP-1 je bil vgrajen vodohlajeni obok, na EOP-2 pa vodohlajeni plašč in obok.

V tem obdobju je bila dobavljena tudi celotna oprema za novo konti napravo KN-2. Ta je bila v glavnem (razen škarij), tudi zmontirana.

V celoti je bila izvedena montaža hidravlike v hidravličnem prostoru, dalje hladilne klopi z dovodnimi valjčnicami, naravnalci, na sami konti napravi pa vmesne ponovce z vozovi, ogrevne naprave, kokilni sistem, oscilatorji in vodila kontižil.

Poleg mehanske montaže se je vršila tudi montaža elektrike in energetskih medijev.

Po pogodbi z Metalno-Maribor bi morala biti montaža konti naprave v celoti zaključena do 4. maja, nakar bi moral slediti poskusni pogon. Dejansko pa bo montaža in poskusni pogon kasnila za 3 mesece.

Porabljena so bila sredstva v višini 1.071.882.000 din.

2. Investicija v avtomatsko formarsko linijo, v Livarni 2:

Za ta objekt je praktično izdelana vsa dokumentacija za domači del opreme. Končan je gradbeni del hale. V izdelavi so tlaki in tehnološki temelji za opremo GOSTOL, medtem ko za samo avtomatsko linijo še niso gotove gradbene podloge.

Del uvozne opreme je že gotov in pripravljen za odpremo, medtem ko bo vsa uvozna oprema gotova in dobavljena v septembru. Domači del opreme je v izdelavi v GOSTOL-u in Metalni. Precejšen del opreme (kalupni okvirji, vozčki itd.), pa izdelujejo v Štorah.

Po sedanjih ugotovitvah kasni izdelava projektov in opreme v Metalni ca. en mesec.

Za program je bilo porabljenih 124.114.000 din.

3. Izvajanje amortizacijskih zamenjav se vrši skladno s planom posameznih TOZD, v odvisnosti od likvidnih sredstev.

Porabljenih je bilo 464.335.000 din.

4. Priprava investicije za II. fazo povečanja kapacitet jekla

Po sprejetem investicijskem programu iz leta 1983 je bilo predvideno, da se že v teku izvajanja I. faze pristopi k pripravi za II. fazo.

V zvezi s tem je bil v letošnjem letu izdelan ažurirani investicijski program za II. fazo. Ta program je bil obravnavan in odobren na namenski komisiji SOZD in Odboru za razvoj in investicije SOZD-SŽ.

Prav tako so program obravnavali delavci in samoupravni organi v TOZD - Jeklarna, Valjarna in Jeklovlek, kateri s svojimi sredstvi sodelujejo v investiranju te, za Štore zelo pomembne investicije.

Investicijski program je bil posredovan tudi v Ljubljansko banko Celje in Inštitut LB v Ljubljano, kakor tudi v Interno banko SOZD.

Od ostalih aktivnosti so bile v prvem polletju opravljene še naslednje: izbrani so bili vsi dobavitelji uvozne in domače opreme ter podpisane ustrezne pogodbe za projektiranje in dobavo uvozne ter domače opreme.

Fizično naj bi se pričelo z izvajanjem II. faze v tretjem oz. četrtem četrtletju 1986. Predvideni rok dokončanja te investicije je konec leta 1988.

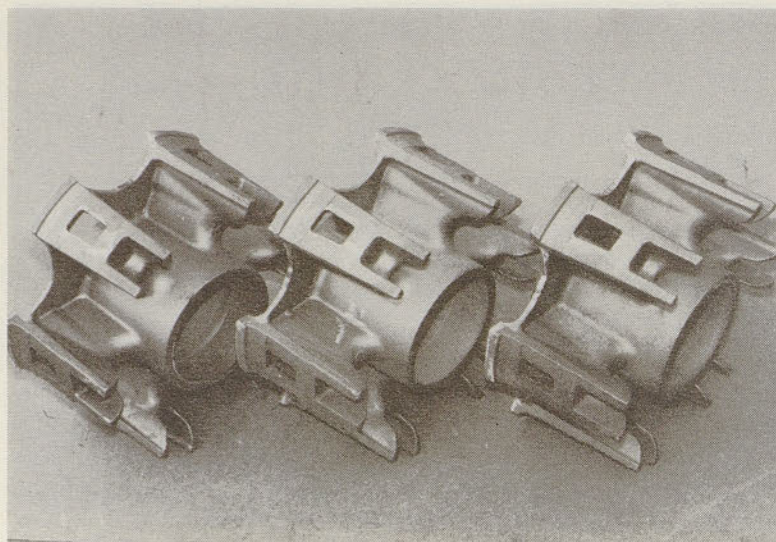
5. Za projekt centrifugalnega ulivanja valjev v Livarni valjev je bil izdelan investicijski program, katerega je že obravnavala in potrdila namenska komisija SOZD.

V postopku so nadaljnje aktivnosti za potrditev investicijskega programa pri ostalih organih in bančnih institucijah.

Za program so v izvajanju projekti za izdelavo samega centrif. stroja.

6. Izvajanje tekočih velikih popravil se vrši v okviru plana investicijskega vzdrževanja po posameznem TOZD.

Poraba sredstev je bila 234.875.000 din.

Simetrija (foto Simovič)

Počitniški vtisi iz Raba

»V mojem spominu živi kot blede slika mesto črnih zidov na sinjem Jadranu, ki s štirimi starimi zvoniki mirno strmi daleč v obzorje, kjer se nebo stika z morjem, kot stari gospod, poln mirnega dostojanstva, v oguljeni obleki, ki bēdi in težavam navkljub ohranja vsa znamenja svoje dostojanstvenosti in brezskrbno zre v temno bodočnost. Tako se spominjam Raba, tega zelenega koščka lepe in ljubljene zemlje, kjer sem ugledal luč sveta. In po mnogih letih sem z velikim hrepenjenjem po morju, po modrem nebu ter skalnih in slanih soteskah daleč na parniku nestrpano čakal, da zagledam sive zvonike kot dobre in prijetne znance. Tedaj na umirjeni gladini v blede mesečini vstanejo nove podobe o davno vidnem kraju. Na starih ruševinah se dviga stavba pri stavbi a čas, ki podira, ruši, gloda in navija, s svojo čarovniško roko gradi in dviga. Mesto se je svetlo lesketalo na pusti gladini in zdi se kot da se ti sivi zvoniki, nevajeni morja luči, iz katerega se dvigajo, zadovoljno smehlajo slepilo, da so s svojim starim dostojanstvom še lepši, častitljivi starci. V starih časih ni bilo na temnih obalah razen šumenja valov slišati glasov življenja – danes pa razigrana mladina ob zvokih jazza pleše do belega dne. Otročad kriči v do nedavnega neznanih jezikih: Bon jour, Sehr gut, All right... in premeteno preži na goste ter jim prodaja školjke, ki so nekoč mirno spale na dnu morja.«

Tako poetično in z veliko mero nostalgije, je v knjigi vtisov hotela Imperial, opisal Rab neki gost. Toda otok tudi danes, kljub temu, da so ga preplavili turisti, še vedno ni izgubil svojega čara. Številno zelenje od rožmarina, agav, do oleandrov, borovcev, omorik in drugih rastlin ter razgiban relief otoka, je očitno navdušil tudi številne Slovence, da so se odločili za letovanje na Rabu.

Na vzpetini, v senci starih borovcev, zvitih od kljubovanja številnim sunkom vetra, stoji letom in dotrajanosti navkljub vila Dragica, ki že od približno leta 1950 sprejema številne delavce zaposlene v Železarni Štore, in njihove družine. V domu, ki ima enajst sob s štirinštiridesetimi ležišči, skuša osebje, ki mu tako kot lansko leto tudi letos »dirigira« Anton Mackošek, poskrbeti za čim prijetnejši oddih. Poleg tega je delavcem Železarne na voljo še deset sob, s skupno triindvajsetimi ležišči, katere so najete pri treh zasebnikih.

Poleg vile Dragica je lesena jedilnica. Zgrajena je bila pred mnogimi leti v Celju in v celoti prepeljana na otok Rab. Tudi ta je že več let pretesna in dotrajana za potrebe gostov, zato morajo nekateri jesti v več izmenah. Že več let potekajo razprave o tem, da bi bilo treba jedilnico in kuhinjo porušiti. Tudi letos se o tem govori. Če se bodo te napovedi uresničile, bodo s tem najbolj prizadeti predvsem delavci Železarne. V knjigi pohval in pritožb (mimogrede, v njej ni bilo niti ene pritožbe), smo lahko prebrali mnenja delavcev, ki so letos že letovali na Rabu in v katerih ogorčeno zavračajo »idejo« o preureditvi tega počitniškega objekta. Naj navedem samo eno izmed mnenj, ki najbolje ilustrira občutek dopustnikov: »Na koncu prijetnega in nepozabnega bivanja v domu, se zahvaljujemo celotnemu osebju za vloženi trud in prizadevanja. Teh deset dni je preteklo prehitro ob usklajenem ansamblu, ki mu je nadvse uspešno »dirigiral« tovariš Mackošek. Posebna hvala gre tovarišu Branku za okusno in izdatno hrano, tovarišici Stanki za prijaznost in hitro postrežbo. Pridružujemo se mnenju tistih, ki želijo, da bi počitniški dom ostal takšen, kot je bil vsa leta. Menimo, da bi bila rekonstrukcija doma v smislu apartmajev zgrešena investicija. Še enkrat hvala vsem in nasvidenje prihodnje leto.«

V kuhinji, v kateri pripravljajo od sto do stodeset obrokov dnevno, je letos »kraljeval« Branko Javornik iz Šentjurja pri Celju, ki je šele junija

(Nadaljevanje na 5. strani)

Počitniški vtisi iz Raba

(Nadaljevanje s 4. strani)

končal šolanje na srednji šoli za gostinstvo in turizem v Mariboru. Da je bila hrana zares okusna in obilna, so dokazovale obleke, ki so v dneh pred odhodom v domače okolje marsikomu povzročale težave pri oblačenju. Dopustniki so pohvalili tudi hitro in prijazno postrežbo, za kar je imela največ zaslug Stanka Mastnak, ki je od »napornega« sončenja in kovanja izmučenim dopustnikom, izpolnjevala vse želje po hrani in pijači in bi bila lahko za zgled marsikateremu mlademu natakarkarju ali natakarkarici.

Tisti, ki dopust radi preživljajo aktivno, so lahko prišli prav tako na svoj račun. V ta namen sta na voljo dve mizi za namizni tenis, rusko keg-ljišče in trije kajaki. Da smo Slovenci pravi hribolazci, so dokazali nekateri dopustniki, ki so kljub vročini vzeli pot pod noge in se odpravili na uro in pol oddaljeni Kamenjak, ki je najvišji vrh otoka Raba. Postavlja se z »zavidljivo« višino 408 metrov nad morskno gladino, z vrha pa se nudi tudi čudovit razgled na Rab in okolico.

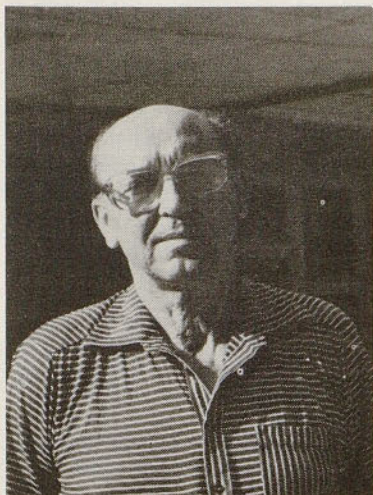
Delavci štorske Železarne, ki letujejo na Rabu pa znajo poskrbeti sami tudi za to, da njihov dopust poteka čim hitreje in čim manj enolično. Tako so tisti, ki so se na Rabu mudili od 21. do 31. julija, organizirali izlet s čolnom na samotno plažo na drugi strani otoka Raba. S seboj so vzeli roštilj, ribe, kotlete, vino, kruh in zelenjavo, kuharja Branka, natakarkarico Stanko ter veliko malho dobre volje. Po kovanju v kristalno čisti morskovi vodi in sončenju na kamniti plaži, kamor je neusmiljeno pripekalo sonce, je največ odobravanja poželel Branko, ki je na velikem roštilju, ki ga je postavil kar v morje, pekel ribe in kotlete, natakarkarica Stanka pa je poskrbela, da so ribe trikrat plavale: prvič v morju, nato v olju in na koncu (tu je imela največ zaslug), v vinu. V zgodnje večerne ure je iz samotne plaže donela slovenska pesem in ob šestih je bil zadnji čas, da smo zapustili Robinsonsko okolje in se vrnili v vilo Dragico. Tam nas je že čakala večerja, ki je bila kljub temu, da smo Branka vzeli s sabo, okusno pripravljena.

Deset dni je prehitro minilo in ob koncu, ko smo morali oditi domov, je bilo čutiti kanček nostalgije. Večer, ko naj bi se še zadnjič skupaj zabavali, ni ravno najbolj uspel. Morda zaradi tega, ker smo vedeli, da se že pojutrišnjem vračamo v staro okolje, ko bomo zopet nadeli na ramena skrbi, ki smo jih pred desetimi dnevi pustili v Jablancu, od koder vozi trajekt na Rab.

Tu smo se zares počutili kot velika družina, ki se bo zaradi prijaznega in delovnega osebja in prijetnega vzdušja, ki je vladalo vseh deset dni, z veseljem spominjala počitnic. Stkale so se prenekatere prijateljske vezi, nova poznanstva in morda je v kakšnem mlademu srcu zagorela tudi iskrica morske ljubezni.

Delovno osebje je ob koncu povedalo!

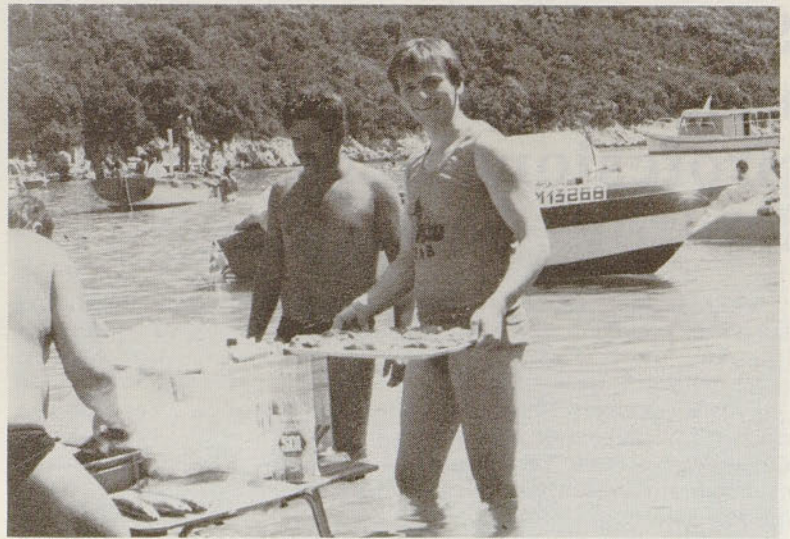
Anton Mackošek, upravnik: »Letovanje v počitniškem domu štorske Železarne traja deset dni in je razdeljeno na osem dekad, ki trajajo od 21. junija do 8. septembra. Vsa ležišča niso vedno zasedena. To velja predvsem za predsezono in sezono. Pod enakimi pogoji letujejo delavci, zaposleni v Železarni Štore kot tudi njihovi ožji družinski člani. Vsak ima pravico do deset dnevne regresiranega dopusta, po tem času pa velja tudi za njih polna cena. V jedilnici se lahko hranijo tudi takšni, ki so zaposleni v Železarni in letujejo morda v kampu. Tudi za njih je hrana regresirana. Hranijo se lahko tudi sorodniki delavcev zaposlenih v Železarni, vendar le-ti plačajo polno ceno. V jedilnici imamo tudi manjšo točilnico, kjer so cene zelo ugodne. Tako je za kavo potrebno odšteti 100 dinarjev, pivo je po 200 dinarjev in vino po 800 dinarjev za liter. Osebje sestavlja deset ljudi, vključno z mano. Od teh sta le dva redno zaposlena v Železarni, ostali so za določen čas, dva pa sva pogodbeno. Mesto upravnika sem prevzel že lani. Včasih je res precej težko, toda v glavnem je vse v redu. Kljub temu se letos precej premišljeval, če bi zopet prevzel tako

Anton Mackošek

Stanka Mastnak

Ribe je Branko pekel kar v morju

odgovorno funkcijo ali ne. No, končno sem se le odločil za to. Moj delovni dan se prične zjutraj, ko ob pol šestih poskrbim, da vso osebje vstane in odide na delo. Že prejšnji dan se dogovorim s kuharjem kakšen bo jedilnik za prihodnji dan. Delam tudi dekadne obračune, zvečer pobrem dnevni izkupiček, ki se nabere v blagajni naše točilnice. Komunicirati moram tudi z domačini na Rabu, skrbeti moram za čistočo, za to da je pravočasno dovolj hrane in pijače. Jedilnik je sestavljen po merilih za fizičnega delavca in se sestavlja na Rabu. Z gosti, ki letujejo pri nas ni problemov, dobro se razumemo. Je pa res, da se celotno osebje zelo trudi za dobro počutje gostov. Od razpoloženja ljudi tukaj, je odvisno tudi razpoloženje ljudi v Železarni. S tem mislimo na to, da bi se kakor hitro bi šlo tukaj kaj narobe, takoj razširile tudi po tovarni govorice. Tudi zato se trudimo, da do česa takega ne more priti. Lahko pa rečem, da se tudi letos, tu in tam vendarle pojavijo nekateri, ki godrnjajo. So pa ti tisti, ki tudi doma bolj slabo živijo.«

Stanka Mastnak, natakarkarica: »Ker sem se upokojila, sem se odločila, da bom prevzela delo tukaj na Rabu. Delo traja tri mesece. Delam od jutra do večera, vendar mi to sploh ni težko. Tudi gostje so zadovoljni in to je neke vrste nagrada in vzpodbuda mojemu delu. Prvi dve dekadi sem morala delati po sedemnajst ur na dan, kar pa mi ni bilo težko, saj so bili gostje solidni. Odkar sem tu, se še skoraj nisem kopala, v mestu pa sem bila do sedaj le enkrat. Zaradi tega pa mi ni težko, saj vem, da gostje niso tu zaradi nas, temveč mi zaradi njih.«

Branko Javornik, kuhar: »Odločitev, da bi šel na Rab kot vodja kuhinje je prišla šele na pobudo lanskoletnega vodje. Že lani sem namreč delal v kuhinji na Rabu, vendar ne kot vodja. V začetku so bili pomisleki, sedaj pa je vse v redu in mi ni žal. V kuhinji imam še štiri pomočnice. Dela je veliko, vendar ga opravljam z veseljem. Moj delovni dan traja od šestih zjutraj do osmih zvečer. Vedno čutim neko skrb in obveznost, zato mi ni težko prenašati dela. Odkar sem na Rabu, sem se kopal le dvakrat. Ko pridem septembra domov, bom kakšnih šest dni doma, nato pa me čaka služenje vojaškega roka. Tukaj sem se hitri vključil v to skupino in se dobro razumemo, zato ni težko pregnati občasne trenutke domotožja. Da sem se sploh odločil za delo v kuhinji na Rabu, je bilo krivo to, da lansko leto nisem imel nikjer štipendije, ker pa sem si želel pridobiti nekaj prakse, sem se odločil za delo tukaj. Najraje kuham domače slovenske jedi. Novost je tudi to, da sladice, ki so dvakrat na eno dekadno, ne kupujemo več v slaščičarnah, temveč jih pečem sam. Takrat traja moj delovni čas, kot tudi delovni čas mojih pomočnic, do tretje ure zjutraj. Kuhanje me je pričelo veseliti že pri desetih letih, ko sem pomagal mami. Prvo prakso sem imel v restavraciji na Hudinji, dva meseca pred vstopom v srednjo šolo. Kako mi uspe obdržati »linijo«? S telovadbo. Vsak kuhar namreč mora vsako jed poizkusiti preden jo ponudi gostu. Tega se dosledno držim, zato se moram precej gibati, da ne pridobim na teži. Stiki med nami in gosti so dobri. Vsako prsto minuto porabim za klepet z njimi in skušam ugotoviti ali so zadovoljni ali ne. Včasih zaigram tudi kakšno igro namiznega tenisa, vendar za to ni mnogo časa. Tudi zabave si ne morem privoščiti, kajti zjutraj je treba zgodaj vstati.«

NATAŠA GERKEŠ

Letos poleti
smo jih
velikokrat
zaman
iskali

Spremljanje in usmerjanje profesionalnega razvoja kadrov

Nezadovoljivi učinki gospodarjenja v današnjem času terjajo, da bolj kot doslej, zaživimo z miselnostjo o potrebnosti vlaganja v intelektualne investicije – torej v človeka, v njegov neprestani strokovni, delovni in osebni razvoj.

Kadrovski delavci s celjskega območja so že pred časom opozorili na dejstvo, da s kvaliteto kadrovske opremljenosti, že vrsto let ne moremo slediti gospodarstvu. Tako so začeli razvijati teoretično-miselni model usmerjanja in spremljanja profesionalnega razvoja, motiviranja in napredovanja kadrov.

V teh prizadevanjih se jim pridružujemo tudi v Železarni. Glede na to, da je teoretični model pravzaprav izdelan, smo ga začeli uresničevati tudi v praksi. V prvi fazi gre za poglobljeno spoznavanje delavcev, predvsem tistih z visoko in višjo strokovno izobrazbo. Sistematično spoznavanje in spremljanje novosprejetih delavcev je utečeno in o tem bomo poročali kdaj drugič. Prav tako, ali še bolj dragoceni, pa so strokovnjaki, ki so v Železarni zaposleni že daljši čas, imajo več izkušenj, in ki so že izoblikovali stališča do delovne organizacije, lastnega dela ipd.

Njihov razvoj smo doslej spremljali zgolj površno. Da bi vsaj nekoliko nadoknadili zamujeno, da bi dobili več informacij o zadovoljstvu pri delu teh kadrov, smo sestavili vprašalnik, ki v grobem posname splošno zadovoljstvo pri delu, pove katere so spremembe, ki si jih posameznik želi, dobimo subjektivni občutek vključenosti v delovno okolje, možnosti za teamsko delo, razmišljanja o znanju, izobraževanju, ambicijah, interesih, ciljnih ipd.

Vprašalnik smo preko interne pošte poslali vsem strokovnim kadrom (ki izpolnjujejo formalne pogoje t.j. VI in VII izobrazbeno stopnjo), kateri so v železarni zaposleni več kot tri leta in niso na vrhu hierarhijskega vodstva. Po dveh poizkusih je bilo vrnjenih le 56 % poslanih vprašalnikov (62 % VI in 52 % VII).

Zaradi tistih, ki so k vprašalniku resno pristopili in ker odgovori terjajo določene ukrepe, podajam kratko poročilo o dobljenih rezultatih, za skupino.

Iz odgovorov je razvidno, da je splošno zadovoljnih z zaposlitvijo 57 c, absolutno nezadovoljnih 2 %, ostali pa so zadovoljni zgolj na enem ali drugem področju in sicer – s samim delom je zadovoljnih 84 % (kar pa ne pomeni, da si pri svojem delu ne želijo sprememb, kot bomo videli kasneje), z oddelkom oz. medosebni odnosi, ki tu vladajo, je zadovoljnih 85 % in z delovno organizacijo kot celoto najmanj, – torej le 76 %. Zadovoljstvo glede na omenjene vidike je nekoliko večje v skupini višješolcev, visokošolci pa so za spoznanje bolj kritični oz. nezadovoljni.

Iz razgovorov z nekaterimi delavci, ki vprašalnika niso vrnili povzemo, da ne vidijo smisla v takih akcijah, saj ne verjamejo v spremembe stanja, kar gotovo kaže na določeno nezaupanje, nezadovoljstvo, ali pa že na določeno stopnjo pasivnosti, bojzani pred spremembami? Glede na to, da je odstotek tistih, ki vprašalnika niso vrnili velik, nas odstotki zadovoljstva ne smejo pomiriti. Latentno zadovoljstvo je med strokovnimi kadri gotovo prisotno v precej večji meri, kot je tu izkazano in s tem je tudi potencialnih fluktantov med temi kadri precej. Že tako nizek odstotek le-teh v celotni strukturi delavcev, gotovo terja ukrepe!

Anketiranci so že sami nakazali smeri v katerih so spremembe nujne. Navedene željene spremembe so pri VII izražene par odstotkov močnejše kot pri VI, a trend je v bistvu isti. Naši delavci si torej želijo boljše organizacijo dela (87 %), višji oz. ustrežnejši osebni dohodek, ki bi jih vzpodbujal k večjemu in kvalitetnejšemu delu (71 %), strokovno zahtevnejše, zanimivejše delo (69 %), več samostojnosti pri delu (60 %), večje upoštevanje predlogov, ki jih dajejo (58 %), bolj odgovorno delo (57 %) itd.

Vidimo, da tudi pri nas socialni status strokovnih delavcev ni tak kot bi moral biti oz. ni tak, da bi delavce motiviral. Podobno ugotavlja dr. V. Rus na podlagi empiričnih raziskav za različne delovne organizacije, da imajo strokovne službe v delovni organizaciji obratni pomen in status. Njihov vpliv na dogajanje je majhen, njihovi stiki z drugimi organizacijskimi enotami pa so podpovprečni. Razumljivo je torej, da je podpovprečen tudi občutek odgovornosti za dogajanje v podjetju.

Pri delavcih je opazna precejšnja mera samouzaupanja oz. zaupanja v lastno znanje, saj zatrjujejo, da imajo za uspešno opravljanje svojega dela dovolj znanja 76 %, s tem, da bi želeli oz. poudarjajo da je nujno, da ga neprestano dopolnujejo, nadgrajujejo, kar pa jim v železarni ni vselej omogočeno. Navajajo slabe pogoje oz. sploh pomanjkanje interesa s strani delovne organizacije za podiplomski študij oz. specializacije, za več stika s tujino (prakse, izmenjava spoznanj), želeli bi tudi različna predavanja na aktualne teme, pričakujejo organizacijo različnih tečajev v okviru delovne organizacije ipd.

Iz odgovorov je torej razvidno, da si želijo nekoliko več ugodnosti, kot tudi vzpodbud za strokovni razvoj s strani delovne organizacije.

Z več znanja, večjo širino le-tega, bo lažje zaživelo teamsko delo v pravem pomenu besede. Saj kar 44 % navaja, da v teamsko delo nikoli niso vključeni oz. da tak način dela v delovnih skupinah ni prisoten. Navedeni razlogi so tako subjektivne narave, kot tudi objektivne – narava dela, slaba organizacija ipd.

Vidnejšo vlogo oz. več teamskega dela (večje možnosti odločanja oz. vsaj razpravljanja), si delavci želijo predvsem pri oblikovanju programa dela, delitvi nalog med sodelavci in pri sprejemu novih sodelavcev. Tu imajo sicer več možnosti strokovni delavci, ki opravljajo dela in naloge – vodenje oddelka. Vloga ostalih strokovnjakov pa je tu neznamenita. Glede na to, da se s temi problemi ukvarjajo predvsem vodilni delavci, le-tem zmanjkuje časa za samo stroko. Od tod verjetno izvira odpor do prevzemanja vodilnih funkcij. Kar 48 % VII odklanja kakršnokoli vodilno mesto, medtem ko je vloga vodje za VI privlačnejša.

Pri nas je na splošno preveč razširjena praksa, da dobri strokovnjaki, ki so ponavadi tudi širše izobraženi in razgledani, s prehodom na vodstveno funkcijo izgubljajo stik s svojo stroko. A to je pravzaprav pogosto edina možnost napredovanja, zato se je strokovnjaki kljub negativnostim, ki jih prinaša, poslužujejo. Zato moramo težiti za tem, da bi imelo vsako delovno in strokovno področje izdelan sistem napredovanja v stroki. Jasno je tudi, da je vztrajanje na istih delih in nalogah dejavnik, ki močno duši človekovo ustvarjalnost. Posameznik se rutinizira, kar seveda ni nujno in v vseh primerih slabo, a rutina slej ko prej vodi od nasičenosti s problematiko, ki povzroča škodljivo iluzijo, da nam pridobivanje novega znanja ni več potrebno, ker delo tako dobro obvladamo. S tako zavestjo pa odpadejo vsi motivi, ki bi delavca vodili v nadaljnjo strokovno rast.

Če se bomo profesionalnega razvoja kadrov lotili resno, moramo računati tudi na večjo mobilnost kadrov, ki je bila doslej precej zavrta. Leta namreč pogosto prinaša določene težave, a dolgoročno gledano je gotovo koristna in nujna.

Tudi pri nas se torej kaže, da je problem v nezaposlenosti oz. neustrezni zaposlenosti, preslabi izkoriščenosti sicer zaposlenih strokovnih kadrov. Razveseljivo je, da se precej teh kadrov tega zavoda in to čuti kot problem. Zato ga s skupnimi močmi začnimo reševati!

(Podrobnejši podatki so na voljo pri sestavljalci poročila.)

Monika Andrenšek

DROBNE ZANIMIVOSTI O RABU

– V drugi polovici 19. stoletja so pričeli prihajati prvi potopisci, profesorji in zdravniki. Navdušeni nad lepoto otoka, so o njem pisali kot o najlepšem otoku na Jadranu. Na pobudo doktorja Leopolda Schroeterja, je občinska uprava proglasila Rab za zdravilišče in kopališče 23. maja leta 1889.

– V akciji pod naslovom »Išemo mesto, v katerem so turisti najbolj zadovoljni«, ki jo je organiziral dnevnik Vjesnik iz Zagreba, je Rab trikrat osvojil naziv najboljšega. To je bilo leta 1964, 1966 in 1967. Ta akcija je bila kasneje ukinjena. Nekaj let za tem je sarajevski tednik Sarajevski Svijet, organiziral akcijo pod istim naslovom. V tej akciji je Rab osvojil prvo mesto leta 1975 in 1978. Rab se ponaša tudi z zvenečim naslovom Šampion Jadrana, za leto 1980 in 1983.

– V tem stoletju je na Rabu padel sneg le trikrat.

– Po številu ur, ko sije sonce, sodi Rab med najbolj sončne kraje Evrope, s povprečno 6,8 ur dnevno oziroma 2479 ur na leto. Poleg tega ima Rab letno okoli 91 popolnoma jasnih dni, brez enega oblačka.

– Niti en jadranski otok se ne ponaša s tolikimi malimi izviri, kot otok Rab. Na Rab spada med najbolj zelene otoke na Jadranu. Gozdovi prekrivajo okoli 40 odstotkov njegove površine. Glede na površino je samo Mljet bolj pogozden.

– O Rabu segajo prvi zapiski v četrto stoletje pred našim štetjem, v potopisu grškega geografa Pseudo Skilaksa, ki otoka Rab in Pag omenja pod skupnim imenom Mertorides. Pod današnjim imenom Rab, pa se prvič pojavlja šele v prvi polovici 15. stoletja.

– Hrvaški jezik je bil v javnih službah na Rabu, uveden šele leta 1897.

– Po neki legendi naj bi bil v vasi Lopar rojen klesar Marin, utemeljitelj mini države republike San Marino na Apeninskem polotoku. Po tej legendi naj bi klesar Marin v prvi polovici tretjega stoletja našega štetja prispel v Ariminum (današnji Rimini), da bi kot klesar delal na obnovi utrd. V dobi Dioklecijanovega preganjanja kristjanov, se je zatekel v jamo na hribu Monte Titano in tam živel puščavniško življenje. Kmalu so mu sledili somišljeniki in hitro je na hribu Monte Titano zrasla cerkva in samostan, okoli katerih se je kasneje razvila država in mesto San Marino, klesar Marin iz Loparja pa je bil uvrščen med svetnike. Zahvaljujoč tej legendi, so bili vzpostavljeni prijateljski odnosi med San Marinom in Rabom.

– V Kamporu, majhni vasi na otoku Rabu, se dviga kaj žalosten spomenik. To je spomenik žrtvam, ki so med drugo svetovno vojno umrle v

Pozabiti na vsakodnevne skrbi

»Štorsi gasilci so znani daleč naokrog. Njihovo delo, pa naj si bo poklicno ali na prostovoljni podlagi, je in upamo, da bo še rojevalo lepe zavidljive uspehe. Po zaslugi, žal danes že pokojnega dolgoletnega poveljnika in neumornega družbenopolitičnega delavca Štefana Krumpaka, ki je znal združiti v gasilske vrste prave ljudi, se lahko Štorsi gasilci pohvalijo z vrsto priznanj, pohval in pridobljenih, bolj rečeno priborjenih pokalov. Danes vodi naše gasilce mlad, pa že prekaljen poveljnik Janez Klakočar. Ob njem je množica nadebudne mladine, dobro zagotovilo za nadaljnje delo društva, ne smemo pa zanemariti vrsto še vedno aktivnih veterani.«

Tako mi pravi eden izmed štorskih gasilcev, veteranov, tu iz bližnje Laške vasi nad Štorami, Ivan Vengust-Žani.

Prejšnji mesec, v soboto 19. julija, so naši gasilci organizirali prijateljsko srečanje (kot pravimo danes piknik), v Žlajfi v Laški vasi.

Žlajfa že nekaj let privablja mlade in tudi starejše, pa vendar po srcu mlade, saj vaščani Laške vasi prirejajo tu razna športna tekmovanja, pozimi smučarske discipline, poleti pa različne prireditve, ki so vedno dobro obiskane.

Žlajfa je del idilične dolinice pod obronkom pobočja hriba Gradiše, malce nad Laško vasjo, mimo vodi pot, seveda za pešce na Svetino. Lepo je tu! Prijeten mi nudi utrujenemu delavcu tisti prepotreben počitek. Pa vendar so ta dan, ko so štorski gasilci priredili piknik, zmotili ta idilični kraj veseli, poskočni zvoki domače »frajtonarice« in vriskajočega klarineta.

»Že nekaj let imamo v Laški vasi gasilsko desetino, seveda v sestavi štorskih gasilcev. Tu v Žlajfi vadimo, poslušamo predavanja, se učimo tako, da smo kar dobro pripravljeni za nenadni požar ali kakšno drugo elementarno nesrečo. Štorsi gasilci so nam dali potrebno opremo, kar dobro smo še seznanjeni z veščinami gasilcev, saj nas je nekaj, že z večletnim stažem v gasilski enoti Štore, zato nam ni težko. Sicer pa smo kot ena družina, ki se dobro razume.«

Tako razglablja Žani, dolgoletni član štorskih gasilcev in član izvršnega odbora. Torej je prav pri jedru in seznanjem o maršem. Pripoveduje, kako so na pobudo Štefana Krumpaka, Franca Oberžana, Joška Kraglja in še marsikaterega, (seveda je bil tu tudi naš sogovornik), bili za to, da ustanove gasilsko desetino Laška vas. Uspeli so. Njihovo sodelovanje z matičnim društvom je vzorno, res pa je, (tako sem razbral iz Žanijevega pripovedovanja), da malce več pozornosti le polagajo domači vasi. Pa prav je tako!

In kaj meni Žani o družabnem srečanju gasilcev v Laški vasi, v Žlajfi?

»Vemo, da so bili štorski gasilci že od nekdaj ne samo zagnani na strokovnem, gasilskem področju, pač pa tudi družabni in veseli. Mislim, da je to velika zasluga nepozabnega dolgoletnega poveljnika Štefana Krumpaka, ki nas je znal združiti in tudi z družabnostjo popestriti ta naš vsakdanjik. Marsikdo se še spominja enkratnih gasilskih veselic, pusto vanj, silvestrovanj in meddruštvenih tekmovanj s podelitvami priznanj in veselimi zaključki. Menim, da je to naše srečanje v Laški vasi del družabnega življenja, ki se mora ne glede na vse tegobe današnjega življenja, nadaljevati še naprej.«

DROBNE ZANIMIVOSTI O RABU

(Nadaljevanje s 6. strani)

taborišču, ki je stalo na tem mestu. Med žrtvami je bilo največ Slovencev, nekaj pa je bilo tudi Hrvatov. Zanimivo pa je, da so se taboriščniki sami osvobodili. Pod vodstvom Komunistične partije v okviru Osvobodilne fronte, je bil ustanovljen v taborišču ilegalni Udarni bataljon, v katerem je imela vsaka enota svojo borbena nalogo. Ob novice o kapitulaciji fašistične Italije, so predstavniki narodnoosvobodilne vojske in taboriščne organizacije zahtevali od vodstva taborišča predajo. Sprva je komanda taborišča skušala z raznimi kompromisi prepričati taboriščnike, toda taboriščna organizacija Osvobodilne fronte ni pristala na te predloge, pač pa je zbrala prve puške od mestnih aktivistov. S tem orožjem je Udarni bataljon v taborišču, krenil na ognjena gnezda okoli taborišča. Ko so strazarji videli v rokah internirancev orožje, je med njimi prišlo do panike in v nekaj urah je bilo razoroženih 2200 vojakov, komandant taborišča Vincenzo Cuiuli pa ujet. Po tem se je iz vrst internirancev in meščanov formirala Rabska brigada, ki je štel 1600 borcev.

– Zaliv Kandalora je pionir nudizma na Jadranu. Že leta 1936 je bilo uradno dovoljeno angleškemu kralju Edvardu VIII, da se okopa v tem zalivu brez kopalke, čeprav je nudizem na Rabu obstajal že prej, že v začetku tega stoletja. Doktor Ernesto-Guido Gorischegg je v svoji študiji v časopisu »Fiama Italica« (št. 7, leto 1927) zapisal, da so edini naturistični kotički v prvih letih tega stoletja bili v Innsbrucku, Luganu in Rabu.

– Na Rabu je tudi znana zdravstvena in lekarniška tradicija. Že leta 1326 je na Rabu delovala prva lekarna, ki je bila četrta po vrsti v Jugoslaviji in deveta v Evropi.

Lepo število gasilcev s svoji in ostalimi vabljenci, se je tisto soboto popoldan veselilo pozno v noč. Neumorna domača »muzikanta«, zakonca Kukovič, sta igrala in razveseljevala zbrane.

Lepo in prijetno je bilo! Pa saj vemo, česar se štorski gasilci in gasilci domačini lotijo »mladi« iz Laške vasi, jim uspe!

VER

Bili smo v Logarski dolini

Vse kaže, da bo lep, sončen dan za naš izlet, so modrovali nekdanji borci, danes večidel upokojeanci naše Železarne, med njimi tudi nekaj tistih, ki še delajo, ko smo se v četrtek, 17. julija vozili proti izbranemu cilju, Logarski dolini.

V prijetni vožnji smo občudovali lepo, zeleno Savinjsko dolino. Vođiča, bila sta nas dva avtobusa borcev, sta »potnikom« tu in tam razlagala kod se vozimo, pomembnosti krajev na kmetijskem in gospodarskem področju in krajev znanih iz narodnoosvobodilne borbe. Marsikdo je na ta dan prvič odšel na izlet v Logarsko dolino. Prav zato smo skušali v nekaj besedah prikazati pomemben delež prebivalstva Zgornje Savinjske doline v času druge svetovne vojne. Peljali smo se skozi Solčavo, katero so Nemci do tal požgali, veliko prebivalstva pa pobili. Tu so se križale partizanske, kurirske poti, postavljeni so spomeniki in spominska obeležja, ki pričajo, kje in kod so se bojevale partizanske enote za svobodo.

Po dogovoru je en avtobus ustavil v Ljubnem, drugi v Lučah. »Da se nas ne bi preveč natrpalo v eno gostilno, pri jutranji kavici ali šilčku,« smo dejali.

Pa prav nič se nam ni mudilo. V prijetni vožnji smo prišli do Izletnikovega hotela v Logarski dolini, okoli devete ure dopoldan.

Po malici smo se odpeljali k slapu Rinka. Tu smo si ogledali čudovit dar narave 82 m visoki slap Rinka, občudovali skalnate, še s snegom krite vršace, ki obkrožajo eno najlepših alpskih dolin, Logarsko dolino. Nekateri kljub letom, so se podali v rahli hoji navzgor, po dokaj varni poti na Okrešelj. Zanimivo je bilo opazovati obraze bivših borcev, ko so prišli do Frišauvega doma na Okrešlju. Žarečih oči, zadihani, pa vendar veseli in še kako ponosni, saj so nekateri bili prvič tako visoko v naših gorah.

Po kosilu smo se v popoldanskih urah sprostil, sprehajali, uživali čisti planinski zrak, iskali borovnice, jagode in gobe. Veselejši so zapeli ob spremljavi dveh harmonikarjev – Štefana Kovača in Ivana Gradišnika.

Izlet v prekrasnem sončnem dnevu bo marsikomu ostal v lepem spominu, tudi zato, ker smo bili v Izletnikovem hotelu prijazno sprejeti in postreženi, v Frišauvem domu na Okrešlju, pa so poleg dobrega čaja ali nekaterim kaj močnejšega, nudili tudi prvo pomoč ponesrečenemu borcu na poti na Okrešelj.

VER

ZAHVALA

Ob bridki izgubi našega dragega moža, ata in starega ata

JAKOBA ZIDANSKEGA,

upokojenca Železarne Štore, DS za kadre in splošne zadeve iz Štor, se iskreno zahvalujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki ste ga spremili na njegovi zadnji poti.

Iskrena hvala vsem, ki ste darovali vence in izrekli sožalje. Prav tako lepa hvala štorskim godbenikom za odigrane žalostinke, govorniku Fajdigi Ivanu za poslovilne in tolažilne besede in duhovniku za opravljeni cerkveni obred.

Vsem iskrena hvala!

Žalujoči njegovi

Spomin na suho Slivniško jezero

POJO NAJ LJUDJE!

Čas poletnih dopustov se izteka. Mi pa se vračamo v svoje delovno okolje, čeravno s pošteno »oropanimi« denarnicami, pa zato pod močnimi vtisi doživetega, z novim zagonom. Nedvomno bodo zdaj, ko gre poletje h koncu, spet intenzivneje zaživele društvene aktivnosti. To velja tudi za naš MePZ »Železar«, ki bo imel svoj zbor 1. septembra, ob 19. uri, v Osnovni šoli v Štorah. Tam nam že leta ravnateljstvo šole velikodušno nudi gostoljubje za pevsko dejavnost zbora. Vodstvu šole se ob tej priložnosti za izkazano pozornost in razumevanje v imenu MePZ »Železar« Štore, toplo zahvaljujem. Samoumevno je namreč, da si pevci takšnega sožitja z vodstvom šole zelo želimo tudi v bodoče, vse dotlej, dokler nam bo prostor za vadbo potreben. Želja in cilj nas pevec pa je, da bi v bližnji prihodnosti, po tolikih letih delovanja zbora, vendarle naposled pridobili svoj, zborovskemu petju primeren prostor. Sicer pa je zadeva že v teku. Z njo se namreč spopada OO ZS Železarne Štore, oziroma vodstvo sindikata DO ŽS.

MePZ »Železar« je bil ustanovljen februarja 1981 na pobudo sindikata DO, ki je tudi pokrovitelj zbora. Strokovnega vodjo smo našli kar v Osnovni šoli v Štorah, v mladi učiteljici petja Bojani Gajšek. Pod njenim strokovnim vodstvom torej deluje zbor, s spremenljivo kakovostno rastjo. Danes zbor šteje 30 članov. Večina nas je krajanov Štor in okolice, nekaj pa jih prihaja tudi iz Celja. Pevska raven je zadovoljliva, kar potrjujejo občasne javne predstavitve zbora. Če nanizam samo pomembnejše: vsakoletna pevka revija celjskih delovnih organizacij v Štorah, letno sodelovanje v okviru SOZD Slovenske železarne, sodelovanje na pevskem taboru v Šentvidu pri Stični, pa na proslavah kot so Prešernovi dnevi, Jubilanti dela, ob 1. maju in še ne nekaterih prireditvah. Izvedli pa smo že tudi nekaj samostojnih nastopov. Vse to in še več, ob pomoči in skrbi kulturnega animatorja v Štorah.

Zlasti pa želimo danes sporočiti vsakomur, ki ima smisel za petje, naš apel. Pridružite se nam! Ne zatajujte v sebi ljubezni do petja! Ne misli zlo, kdor poje!, je že kar znan pregovor.

Dodal bi le: ne sramujte se lepe slovenske pesmi! Kajti pesem krepi duha, ga pomirja in razveseljuje. Vključite se torej v pevske zборе, kjerkoli že bivate! Ali pa jih osnujte, če le imate za to pogoje! Saj dobra, lepa pesem često deluje kakor eliksir; z njo človek duši svoj duševni nemir. Z vadbo je mogoče doseči veliko, in človek se nenadoma znajde v popolnoma novi razsežnosti, v dimenziji vokalne harmonije. To pa je že povsem nekaj drugega kakor petje s steklenico v roki... Petje takočasoma preneha biti obveznost. Petje postane človeku nuja, tista duhovna in kulturna vrednota, ki je tako značilna za slovensko folkloro. Zlasti je pomenila pesem Slovencem v preteklih obdobjih boja za narodnostni obstoj, eno tistih orožij, oziroma sporočilo, s katerim so naši očetje in dedje sporočali tujcem, da v tej deželi žive Slovenci.

Ohranimo to sporočilo za jutri in za prihodnja pokolenja! Morda nam bo potrebno že jutri!

V. JAGER

Zlati prah (zasvojena)

Um je razoran.
Lepota njena umira,
kot katastrofe
daljnih zvezd,
njen spomin zamira.
Kot popotnik v puščavi,
psiha njena je,
pogled se ji megli,
to ni več tisto dekle.

Bolečina zdaj,
na drugega se preseli,
ko v obupu gleda,
njene prazne oči.
Nekoč cvetoča,
je bila pomlad,
sedaj puščava,
in duhovni propad.
Angel otroških dni,
vrni se domov,
poglej,
tvoj dom gori.

Žunter

Štefan Krumpak

Sobota dopoldan. Lep, sončen, pravi poletni, julijski dan. Sedela sva s Štefanom v senci, prav počasi srebala kavico in obujala spomine na tiste povojne dni polnih raznolikosti, pa vendar lepih, nepozabnih.

Koliko načrtov si še imel! S kakšno vneto si si zadal nalogo izvesti izlet veteranov gasilcev v Metliko, izvesti obisk pri najstarejšem zaslužnem gasilcu, pa kaj še moraš postoriti pri hišici. In še in še.

Krepko sva si stisnila roke, ko si odhajal.

Ko bi le človek vedel, da je bil to zadnji stisk, zadnji pozdrav?

Nekaj dni zatem si za vedno odšel.

V petek, dne 1. avgusta, smo se na teharskem pokopališču poslovili od prerano umrlega prijatelja, dolgoletnega poveljnika štorskih gasilcev in neumornega družbenopolitičnega delavca Štefana Krumpaka.

Vse prerano smo se poslovili od človeka, s katerim je tako tesno povezano delo in razvoj gasilskega društva Železarne Štore. V zavesti se nam še vedno upira sprejeti resnico, da ga ni več.

Leta 1951 je postal član našega društva in od tega dne dalje je v gasilski organizaciji uveljavil vse svoje sposobnosti. S stalnim izobraževanjem od izprašanega gasilca do gasilskega tehnika in končno, višjega gasilskega častnika, si je pridobil strokovno znanje, katerega je uspešno prenašal na članstvo društva, zaposlene v Železarni, kakor tudi gasilcem po vsej domovini. Vseskozi je bil gonilna sila našega gasilskega društva. Ure in ure odrekaj pri izgradnji gasilskega doma, pri strokovni in organizacijski krepitvi društva, družabnosti, vzgoji desetine pionirk, pionirjev, mladink in mladincev, članov in članic, ki so postali dobri gasilci, ki so vedno znali pomagati v nesrečah, ne samo zmagovati na raznih tekmovanjih, to je bila zasluga Štefana in njegovega strokovnega teama. Vendar moram poudariti, prav posebno skrb in pozornost pa je le posvetil tistim najmlajšim, bil jim je kot oče.

Štefana Krumpaka so poznali po vsej domovini, pa tudi preko državnih meja. Za svoje nadvse uspešno delo je prejel vrsto odlikovanj, več državnih, gasilskih in tudi mednarodnih.

Pa vendar, poleg zagnanosti v gasilski dejavnosti je našel čas tudi za ostalo družbenopolitično delo. V krajevni skupnosti, v SZDL, še posebej pri krvodajalskih akcijah, v sindikatu, vsepovsod je z odgovornostjo in resnostjo opravljal in izvrševal nič kaj hvalne naloge.

Težko je danes, ko ga ni več med nami, povedati vse o njegovem delu in življenju. Bilo je bogato, razgibano in prežeto s polno ustvarjalnostjo v delu. Malo je ljudi, ki so za čas svojega življenja dali toliko družbi in gasilski organizaciji, kot je to dal Štefan Krumpak. Nikoli ni znal reči ne, to se ne da, tega ne zmorem, vedno je našel odgovor, znal prisluhniti sogovorniku in strpno iskal najboljšo obojestransko rešitev.

Aktivnost Štefana ni prenehala tudi potem, ko se je upokojil. Še vedno je rad, nesebično pomagal društvu, bil še naprej družbeno aktiven, veliko pa je tudi pomagal mlademu gasilskemu društvu v Vinski gori, v svojem rojstnem kraju, kjer je nameraval v mali hišici preživeti jesen svojega življenja.

Skoraj trideset let je poveljeval našemu gasilskemu društvu, ki je lani praznovalo štirideset let svojega delovanja. Petintrideset let je bil član štorskih gasilcev. Pa vendar njegovega dela ne moremo meriti z leti, ampak z njegovim prispevkom pri razvoju društva in delom v družbenopolitičnih organizacijah. To opravljeno delo pa je veliko. Morda smo to za časa njegovega življenja premalo cenili in se nismo zavedali veličine opravljenega dela. Morda. Vendar ne, zavedamo se in vemo, da je življenje in delo društva bilo tudi življenje in delo Štefana Krumpaka.

Naj bo izrečena tista domača, preprosta, pa vendar iskrena beseda, hvala Štefanu za vse, kar je naredil za gasilsko organizacijo in za delavske Štore, ohranili te bomo v lepem spominu.

VER

ŠTORSKI ŽELEZAR – glasilo OZD Slovenske železarne ŽELEZARNA ŠTORE – izhaja 2-krat mesečno – Uredniški odbor: Tomažin Ana, Verbič Stane, Kragelj Jože, Marolt Boris, Kocman Vojko, Renčelj Vlado, Grosek Rajko – odgovorni in glavni urednik Pungartnik Oto. Po mnenju republiškega sekretariata za prosveto in kulturo Ljubljana, je časopis oproščen davka od prometa proizvodov (St. 421 – 1/72 z dne 20. 2. 1974) – tisk Aero Celje – TOZD Grafika – rokopisov ne vračamo.